

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

**Narodowy
Instytut
Dziedzictwa**

60
LAT MISJI

Zarządzanie dziedzictwem na poziomie lokalnym i ujmowanie dziedzictwa w rewitalizacji

Szkolenia Narodowego Instytutu Dziedzictwa

Co proponujemy?

Szkolenia z zarządzania dziedzictwem lokalnym organizowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Dlaczego jest to potrzebne?

Skuteczne zarządzanie dziedzictwem lokalnym pozwala nie tylko na jego ochronę i zachowanie dla przyszłych pokoleń, lecz także na użycie jego potencjału w rozwoju gmin – zarówno w rozwoju gospodarczym, jak i społecznym.

Zarządzanie dziedzictwem jest interdyscyplinarne, dlatego szkolenie obejmuje tematy związane z różnymi dziedzinami życia lokalnej społeczności.

Dla kogo?

Dla osób i organizacji, których działania są związane z lokalnym dziedzictwem materialnym i niematerialnym.

Samorząd odpowiada za kreowanie i wdrażanie koncepcji rozwoju, ale to mieszkańcy budują przyszłość gminy. Dlatego do udziału w szkoleniach zapraszamy zarówno urzędników odpowiedzialnych w urzędzie gminy za zabytki, planowanie przestrzenne, edukację, promocję, turystykę i rozwój gospodarczy jak i lokalne NGO zajmujące się dziedzictwem, pracowników muzeów, ośrodków kultury, Lokalne Grupy Działania, przedsiębiorców, właścicieli zabytków.

Jakie tematy zajęć proponujemy?

- 1. Wprowadzenie do zagadnień związanych z dziedzictwem** – identyfikacja zasobu dziedzictwa lokalnego, rodzaje dziedzictwa i jego podział, pola współpracy lokalnej, zagrożenia dla dziedzictwa i metody zapobiegania im na poziomie lokalnym.
- 2. Prawo ochrony zabytków** – podstawowe pojęcia z zakresu ochrony zabytków, formy ochrony zabytków ze szczególnym uwzględnieniem wpisu do rejestru zabytków i wynikających z niego skutków prawnych oraz wpisu do gminnej ewidencji zabytków, prawa i obowiązki gmin w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, problematyka funkcjonowania gminnej ewidencji zabytków.
- 3. Edukacja o dziedzictwie** – metody edukacyjne, narzędzia edukacyjne jako elementy oferty turystycznej, questing, ekomuzea, szlaki dziedzictwa, aplikacje i sposoby ich tworzenia.
- 4. Partycypacyjne podejście do dziedzictwa lokalnego** – metody i narzędzia aktywizowania mieszkańców wokół dziedzictwa: rodzaje partycypacji, diagnoza sytuacji, planowanie działań, realizacja i ewaluacja, czynniki zaangażowania i metody współpracy lokalnej.

5. Dziedzictwo w planowaniu przestrzennym – obowiązki gminy wobec dziedzictwa w planowaniu przestrzennym: studium ochrony wartości kulturowych gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy.

6. Dziedzictwo w planowaniu strategicznym a rozwój gminy – jak uwzględnić dziedzictwo w tworzeniu nowego, zintegrowanego dokumentu, który stanowi strategia rozwoju lokalnego w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (nowelizacja z 13.11.2020 r.); jak przygotować diagnozę wraz z wnioskami do strategii i jakie miejsce zajmuje w niej dziedzictwo (podejście wewnątrzgminne i w odniesieniu do jednostek ościennych); gminny program opieki nad zabytkami i jego powiązania z dokumentami strategicznymi; diagnoza barier i budowanie celów związanych z dziedzictwem (możliwe modele i podejścia).

7. Rozwój przedsiębiorczości z wykorzystaniem dziedzictwa – narzędzia wspierania przedsiębiorczości w kompetencjach gmin, wykorzystanie dziedzictwa w niektórych branżach gospodarki, produkty regionalne. W trakcie szkolenia zaprezentowane zostaną przykłady działalności gospodarczej opartej na dziedzictwie kulturowym, jak również możliwe sposoby wspierania przez gminę lokalnej przedsiębiorczości inspirowanej miejscową specyfiką kulturową.

8. Finansowanie projektów bazujących na dziedzictwie – szerokie omówienie źródeł finansowania dla projektów twardych (inwestycyjnych) i miękkich (promocyjnych, społecznych itp.) związanych z dziedzictwem; przygotowywanie projektów i pisanie wniosków w kontekście wymagań zawartych w dokumentacji konkursowej.

9. Rewitalizacja i dziedzictwo – wspólna droga. Omówienie procesu rewitalizacji w kontekście wykorzystania potencjału dziedzictwa, w tym zabytków, na każdym etapie procesu wyprowadzania obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysu. Od projektowania rewitalizacji przez wdrażanie po ewaluację – szkolenie podzielone jest na zakres podstawowy i rozwinięcie wybranych tematów prowadzi krok po kroku poprzez labirynt przepisów prawnych, przy wykorzystaniu dobrych praktyk i doświadczenia osoby prowadzącej.

10. Nowe funkcje obiektów zabytkowych – jak szukać sposobów na zagospodarowanie zabytków i na co zwracać uwagę przy planowaniu nowych funkcji zabytków.

11. Zagadnienia prawne związane z zielenią i krajobrazem – wycinki, audyt krajobrazowy, wykorzystanie form ochrony przyrody do ochrony zieleni zabytkowej i krajobrazu (zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytek ekologiczny i pomniki przyrody).

12. Zielen zabytkowa – sposoby postrzegania i waloryzacji parków, ogrodów, krajobrazu kulturowego oraz innych form zaprojektowanej zieleni jako części zasobu lokalnych wartości kulturowych; formy i sposoby ich ochrony konserwatorskiej oraz zasad postępowania i działań praktycznych w ochronie i rewaloryzacji.

13. Rola parku kulturowego – forma ochrony zabytków jako mechanizm projektowania rozwoju lokalnego opartego o ochronę dziedzictwa: ocena wartości obszaru, formalności i procedury oraz korzyści i problemy wiążące się z powołaniem parku kulturowego, plan ochrony, zarządzanie, monitoring.

Kto prowadzi szkolenia?

Agnieszka Gajc

Absolwentka Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej na Uniwersytecie Warszawskim oraz Akademii Dziedzictwa w Krakowie. Animatorka, certyfikowana trenerka Szkoły Trenerów Biznesu Grupy SET. Prowadzi szkolenia dotyczące realizacji projektów kulturalnych bazujących na lokalnym dziedzictwie oraz z zakresu tworzenia partnerstw i współpracy międzyinstytucjonalnej, zarządzania zespołem, pisania wniosków o dofinansowanie oraz zarządzania projektem i budżetem. Wieloletnia koordynatorka programów dotacyjnych realizowanych ze środków Ministerstwa Kultury.

Paulina Legutko-Kobus

Doktor nauk ekonomicznych, adiunkt w Katedrze Polityki Publicznej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (od 2008 r.), sekretarz naukowy Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk (od 2015 r.). Zainteresowania naukowe (programowanie rozwoju, partycypacja społeczna, rozwój zrównoważony) łączy z praktyką – jako trener prowadzący szkolenia dla JST i ekspert opracowujący dokumenty strategiczne (szczególnie na poziomie lokalnym). Prowadzi prace badawcze z zakresu: planowania strategicznego oraz programowania rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym, smart city, monitorowania procesów rozwoju oraz partycypacji społecznej.

Anna Koziol

Absolwentka gospodarki przestrzennej na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie oraz nauk o zarządzaniu w Groupe Sup de Co Montpellier Business School, słuchaczka Akademii Dziedzictwa w Krakowie. Doktorantka na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, kierowniczką Zespołu ds. Upowszechniania Wiedzy w Narodowym Instytucie Dziedzictwa. Jej zainteresowania koncentrują się na tematyce wykorzystywania potencjału dziedzictwa kulturowego w rozwoju społeczno-gospodarczym. Autorka i redaktorka artykułów, raportów i publikacji w tym zakresie. Koordynatorka projektów, trenerka.

Maria Badeńska-Stapp

Historyk sztuki i pedagog, w latach 2012-2021 Miejski Konserwator Zabytków w Urzędzie Miasta Żyrardowa, od ponad dekady pracownik państwowej służby ochrony zabytków. Od 2021 roku pracuje w Narodowym Instytucie Dziedzictwa. Prowadzi szkolenia, prezentacje, warsztaty. Współtworzyła Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie, zaangażowana w modelową rewitalizację tego miasta. Współautorka opracowania Ministerstwa Rozwoju pod tytułem: „Rola dziedzictwa kulturowego w rewitalizacji” z 2018 roku. W latach 2017-2020 prowadziła projekt Mazowieckiego Instytutu Kultury dotyczący roli kultury w procesie rewitalizacji. Od 1 kwietnia 2021 roku koordynator Centrum Kompetencji NID ds. Rewitalizacji dla województw mazowieckiego i opolskiego.

adw. Jacek Brudnicki

Prawnik, historyk sztuki, kierownik Zespołu ds. Obsługi Prawnej w Narodowym Instytucie Dziedzictwa, pozaetatowy członek Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie, członek sekretariatu European Heritage Legal Forum. Ma doświadczenie szkoleniowe i dydaktyczne w zakresie prawnej ochrony zabytków i zarządzania dziedzictwem kulturowym. Autor publikacji z tej tematyki.

Aleksandra Chabiera

Koordynatorka projektów międzynarodowych i krajowych w Narodowym Instytucie Dziedzictwa, redaktorka i autorka publikacji oraz artykułów z zakresu roli dziedzictwa i jego wartości społeczno-gospodarczych w rozwoju lokalnym. Współautorka koncepcji i scenariuszy badań społecznych dotyczących wiedzy oraz postaw Polaków wobec dziedzictwa. Członkini sieci HEREIN (European Heritage Network). Swoje zainteresowania koncentruje na rozwojowym potencjale dziedzictwa, jego ujęciu w polityce lokalnej i praktycznym wykorzystaniu w gminach. Szkoli i wykłada tematykę m.in. przedsiębiorczości opartej na dziedzictwie, problematykę nowych funkcji zabytku, edukacji o dziedzictwie i interdyscyplinarnego podejścia do roli dziedzictwa w rozwoju lokalnym. Jako ekspert ocenia wnioski o dofinansowanie w programach krajowych i EOG, konsultuje JST w zakresie polityki lokalnej związanej z dziedzictwem.

arch. Barbara Kozłowska

Ekspertka ds. funduszy europejskich, oceniająca wnioski o dofinansowanie w latach 2007-2013 i 2014-2020 w województwach mazowieckim, warmińsko-mazurskim, łódzkim, małopolskim, dolnośląskim, zachodniopomorskim w dziedzinach: ochrona dziedzictwa kulturowego, infrastruktura edukacji, infrastruktura kultury, rewitalizacja. W latach 2008-2014 kierowała Zespołem ds. Rewaloryzacji Obiektów Zabytkowych w Stołecznym Zarządzie Rozbudowy Miasta, a od 2014 roku jest doradczynią w Narodowym Banku Polskim. Kierowała też m.in. realizacją następujących projektów infrastrukturalnych: Skansen Górniczy Królowa Luiza w Zabrze, Muzeum Warszawskiej Pragi, Muzeum Ordynariatu, Piwnice Staromiejskie w Warszawie, Fort Sokolnickiego, Centrum Pieniądza w NBP.

Agnieszka Lorenc-Karczewska

Historyk sztuki, ukończyła też podyplomowe Polsko-Francuskie Specjalistyczne Studia Zarządzania na Uniwersytecie Łódzkim i Lyon III. Główny specjalista NID w zakresie ochrony zabytków nieruchomych i dziedzictwa w planowaniu przestrzennym. Współpracowała przy tworzeniu programów opieki nad zabytkami, gminnych ewidencji zabytków i planów ochrony parków kulturowych. Zajmuje się opiniowaniem form i zakresów ochrony obiektów zabytkowych, opracowaniem studiów ochrony wartości kulturowych. Jest koordynatorem Centrum Kompetencji NID ds. Rewitalizacji dla województw łódzkiego i śląskiego.

Anna Fogel

Doktor, radca prawny, pracownik NID oraz Instytutu Rozwoju Miast i Regionów. W latach 2000-2010 sędzia w warszawskich sądach rejonowych. Specjalizuje się w zagadnieniach administracyjnoprawnych i cywilnoprawnych na styku materii planowania i zagospodarowania przestrzennego, ochrony zabytków i ochrony środowiska. Autorka kilkadziesiątu publikacji naukowych poświęconych tej tematyce, w tym komentarza do tzw. ustawy krajobrazowej. Prowadziła szkolenia dla pracowników administracji rządowej i samorządowej oraz wspierała administrację publiczną jako radca prawny.

Barbara Kazior

Fundatorka i Prezeska Fundacji Miejsc i Ludzi Aktywnych. Ekspertka w zakresie budowania partnerstwa trójsektorowego i partycypacyjnych metod planowania oraz wdrażania rozwoju lokalnego. Współautorka metodyki szkoleniowej dla animatorów i edukatorów partycypacji publicznej, współpracuje z gminami w Polsce i za granicą w praktycznym zastosowaniu partycypacyjnych metod rozwiązywania lokalnych problemów. Ekspertka w zakresie tworzenia ekomuzeów, współautorka i redaktorka publikacji z zakresu partnerstwa, rozwoju lokalnego i ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Zespół ds. Krajobrazu i Zieleni Zabytkowej NID

Architekci krajobrazu, specjaliści w dziedzinie historycznych parków, ogrodów i krajobrazu kulturowego. Członkowie zespołu mają wieloletnie doświadczenie zawodowe w prowadzeniu badań historycznych, projektowaniu rewaloryzacji, w studiach i analizach dotyczących zasad ochrony konserwatorskiej obiektów zabytkowych i w tworzeniu standardów postępowania oraz praktycznych działań w zabytkowych parkach.

Wykłady poprowadzą:

Katarzyna Balik, Magdalena Lisowska, dr Dorota Sikora i dr Maciej Świątkowski.

Jak mogę uzupełniać wiedzę?

Zapraszamy na nasz portal wiedzy o zarządzaniu dziedzictwem <https://samorzad.nid.pl/>, gdzie znajdziecie dużo informacji, praktycznych wskazówek, ścieżek działania, publikacji do pobrania. Do dyspozycji mamy też platformę e-szkoleniową, na której znajdują się gotowe e-szkolenia z zakresu zarządzania dziedzictwem. Interaktywne e-szkolenia dostępne są w dowolnym momencie dla osób zarejestrowanych na stronie internetowej <https://szkolenianid.learncom.pl>

Gdzie i kiedy realizujemy szkolenia?

Szkolenia są prowadzone online i stacjonarnie. Sprawdźcie informacje na portalu:

<https://samorzad.nid.pl/>

oraz na naszym profilu FB:

<https://www.facebook.com/zabytek>

Kontakt w sprawie szkoleń:

Aleksandra Chabiera, e-mail: achabiera@nid.pl

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

60
LAT MISJI